

Datum

2020-04-28

Diariernr (åberopas)

A024.003/2020

Saknr

000

Er referens

Fi2020/00131/S3

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen

Övergripande synpunkter

Polismyndigheten välkomnar initiativet att åtgärda vissa brister i systemet med samordningsnummer, då det från ett brottsbekämpande och brottsförebyggande perspektiv är viktigt att folkbokföringen innehåller korrekta uppgifter. Det förhållandet att det pågår ett parallellt arbete i Utredningen om folkbokföring och samordningsnummer (Fi 2019:05) med att göra samordningsnummer mer tillförlitliga och användbara gör det emellertid svårt att fullt ut ta ställning till de förslag som lämnas i nu aktuell promemoria, då förslagen kan komma att få en annan kontext och innebörd beroende på vad utredningen föreslår. Sett från intresset av en väl beredd och sammanhållen lagstiftningsinsats finns det fördelar med att ge berörda verksamheter möjligheten att göra samlade överväganden av de författningsförslag som arbetena föranleder. Vidare framstår det som en del av förslagen i promemorian – såväl förslaget om möjlighet för enskild att ansöka om samordningsnummer samt förslagen gällande avregistrering – torde vara i behov av mer ingående konsekvensanalyser och därmed snarast lämpa sig för att omhändertas inom ramen för utredningens arbete.

I promemorian beskrivs en del av de problem som är förknippade med systemet med samordningsnummer. De problem på området som Polismyndigheten främst ser är tilldelning av samordningsnummer på felaktiga grunder, t.ex. missbruk av falska dokument och missbruk av urkund, men även till följd av kommunikationsfel mellan myndigheter. Denna problematik berörs endast i någon mån i promemorian.

Det finns uppenbara risker i hanteringen av samordningsnummer, särskilt vid en jämförelse med utfärdandet av personnummer. Svagheter torde i första hand höra samman med bristerna i identifieringen av den fysiska personen som innehar samordningsnummer och trots de föreslagna åtgärderna kommer det med stor sannolikhet fortsatt vara möjligt att knyta flera samordningsnummer till en fysisk person, respektive vara möjligt för en fysisk person att

utnyttja en annan fysisk persons samordningsnummer. Sådana brister öppnar för kriminell verksamhet, inklusive bidragsbrott, vilket också visat sig i praktiken. Ett effektivt sätt att ytterligare skärpa säkerheten i hanteringen vore att använda sig av biometri för att säkerställa identiteter exempelvis vid förfarandet i promemorians förslag till 6 a § folkbokföringsförordningen. Ett motsvarande förfarande som föreslås i betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14) bör kunna användas vid utfärdandet av samordningsnummer och inte bara vid utfärdandet av det statliga id-kortet som knyts till den fysiska personen.

Det finns även ytterligare problematiska missförstånd kring samordningsnummer. Det förekommer att personer som innehar samordningsnummer mer eller mindre betraktar det som ett uppehålls- och arbetstillstånd, och att samordningsnumret ger dem rätt att vistas och arbeta i landet. Från arbetsgivarnas sida förekommer motsvarande, dvs. de förstår/anser inte att de behöver kontrollera att en utlänning får vara här och arbeta om utlänningen i fråga har beviljats ett samordningsnummer. De tenderar då att inte fullgöra sin kontrollskyldighet enligt utlänningsförordningen (2006:97) när den utlänning som de anställer har fått ett samordningsnummer.

Närmare om förslagen i folkbokföringslagen (1991:481)

18 a § folkbokföringslagen

Polismyndigheten har förståelse för behovet av att enskilda ska kunna ges möjlighet ansöka om att tilldelas samordningsnummer, sett mot bakgrund av de exempel som anges i promemorian på när så skulle kunna vara aktuellt. Polismyndighetens farhåga är dock att missbruket av identitetsuppgifter riskerar att öka. Konsekvenserna av förslaget bör analyseras närmare.

Vid tilldelning av samordningsnummer efter ansökan av enskild borde det vara ett krav att den enskilde inte har ett gällande avvisnings- eller utvisningsbeslut. Vidare bör det finnas ett tydligt krav på styrkt identitet för att samordningsnummer ska tilldelas. Det kommer att ställas stora krav på kompetens och resurs för genomförande av detta krav.

22 a § folkbokföringslagen

Polismyndigheten ansvarar för ett stort antal it-stöd, bl.a. belastningsregistret enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och misstankeregistret enligt lagen (1998:621) om misstankeregistret, vilka utgör stommen för myndigheterna i rättskedjan avseende uppgifter om dömda respektive misstänkta personer. Därutöver har Polismyndigheten ett flertal it-stöd med internationella kopplingar samt ett stort antal myndighetsinterna verksamhetsstöd, varav flera utbyter uppgifter med andra myndigheters it-stöd. Inom i stort sett samtliga system hanteras personuppgifter kombinerat med samordningsnummer i en mycket stor omfattning. Det finns ett uppenbart behov av att

hantera och vidmakthålla spårbarhet för en stor del av dessa personuppgifter under lång tid framåt i tiden, dvs. för mer än fem år.

En återkommande hantering av ett mycket stort antal anmälningar till Skatteverket gällande begäran att inte avregistrera samordningsnummer när fortsatt behov av dem föreligger, skulle utan tvekan vara en mycket omfattande och arbetskrävande verksamhet för Polismyndigheten, bl.a. mot bakgrund av det stora antal system där behovet av samordningsnummer finns under lång tid. Det framstår vidare som uppenbart att en sådan uppgift inte kan utföras utan omfattande förändringar i ett stort antal it-stöd. Då det även rör personuppgifter som hanteras mellan it-stöd vid myndigheterna i rättskedjan är frågan även av stor betydelse inom det myndighetsgemensamma regeringsuppdraget om rättsväsendets informationsförsörjning (RIF).

Polismyndigheten har inte några invändningar mot den föreslagna tidpunkten för ikraftträdandet av förslaget i promemorian. I promemorian har det emellertid inte utretts hur förslaget ska genomföras i praktiken och det anges att det antagligen kommer att krävas utvecklingsinsatser när det gäller it-system för vissa myndigheter som tar emot uppgifter från folkbokföringen, men att kostnaderna för detta ändå bedöms vara relativt begränsade. Polismyndigheten instämmer inte i den bedömningen och vill mot angiven bakgrund peka på att det finns behov av att snarast genomföra en mer ingående utredning av de verksamhetsmässiga konsekvenserna av förslaget, dess omfattning, kostnad och tidsåtgång, om föreslagen tidpunkt för ikraftträdandet ska vara realistiskt. Att inte nogsamt förbereda en sådan förändring riskerar att leda till att ett stort antal samordningsnummer avregistreras felaktigt med svåra konsekvenser för den brottsbekämpande verksamheten och för övriga myndigheter och aktörer som är beroende av uppgifter från bl.a. belastningsregistret.

Polismyndigheten tillstyrker förslaget att samordningsnummer ska kunna avregistreras om det finns särskilda skäl för det.

32 c § folkbokföringslagen

Polismyndigheten ser positivt på förslaget om utvidgad underrättelseskyldighet, och att socialtjänsten föreslås omfattas av skyldigheten. Det är emellertid nödvändigt med de undantag som bl.a. Polismyndigheten träffas av, t.ex. i samband med pågående brottsutredningar. Utan dessa skulle det vara mycket svårt att bedriva en ändmålsenlig polisiär verksamhet.

Övriga synpunkter

Av 42 § folkbokföringslagen framgår att det är straffbart att lämna oriktig uppgift till grund för beslut om folkbokföring om åtgärden innebär fara i bevishänseende. Polismyndigheten föreslår att det även ska finnas ett straffansvar för den enskilde vid oriktigt lämnande av uppgifter vid tilldelning av samordningsnummer i syfte att motverka att oriktiga uppgifter lämnas till Skatteverket. Detta kan exempelvis göras genom att det i folkbokföringslagen införs en bestämmelse om att uppgifterna som lämnas vid tilldelning av

samordningsnummer lämnas på heder och samvete, vilket gör att reglerna om osann försäkran i 15 kap. 10 § första stycket brottsbalken blir tillämpliga.

Detta yttrande har beslutats av Tony Back efter föredragning av Marika Janvid Kuchler. Rikspolischefen Anders Thornberg har informerats om innehållet i remissen.

POLISMYNDIGHETEN

På avdelningschefens vägnar

Tony Back
Jurist

Marika Janvid Kuchler
Jurist

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetslagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli